

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/szucsik-agnes-husz-ev-alatt-kozel-hatvan-orszagos-kozismereti-tortenelmi-verseny/>

Szucsik Ágnes

Hús év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

A Szakmai Középiskolásokért Kulturális Egyesület (SZAKE) civil szervezetként 1989 májusában alakult meg a szakképző iskolákban dolgozó kulturális-nevelőtanárokból, könyvtárosokból, kollégiumi nevelőkből, humán és szakmai tárgyakat tanító szaktanárokból. Létrejöttének időpontjától kiemelt feladatának tekinti, hogy támogassa és segítse a szakmai képzésben résztvevő diákok tanórán kívüli nevelését.¹

Célunk továbbá az általunk meghirdetésre kerülő programokon keresztül a szakképzésben tanuló fiatalok tehetséggondozása, önművelődésre nevelése, az önszerveződő közösségek támogatása. Ennek érdekében hirdetjük meg évente közismereti versenyünket, immár nemcsak a szakképzésben tanulóknak, de a szakközépiskolai és a gimnáziumi diákok részére is.

Tudatában vagyunk annak, hogy a különböző iskolatípusban oktató fiatalok eltérő ismeretanyaggal, tanulási képességekkel, motivációval rendelkeznek, ezért ragaszkodunk ahhoz, hogy az általunk meghirdetett versenyeken a különböző iskolatípusban tanuló diákok külön versenyezzenek. Így történhet meg, hogy (immár 2001-től egy helyszínen) a Honvédelmi Minisztérium Kulturális Központjának Stefánia úti épületében egyszerre kilenc országos döntőben mérhetik össze tudásukat az elődöntőkben legjobb eredményt elért csapatok.

A 2009-ben megtartott országos döntőről így számolt be a Magyar Honvéd folyóirat internetes változata: „Csaknem háromszáz diák várta izgatottan szombaton a Stefánia Palotában, hogy 10 óra legyen, s kezdetét vegye a SZAKE által rendezett három vetélkedő országos döntője. A megnyitó helyszínét, a színháztermet szinte teljesen megtöltötték az ország valamennyi megyéjéből érkező iskolások és nevelőtanáraik. A versenyek országos döntőin 70 középiskola 106 csapata vett részt.²”

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

Meghirdetett vetélkedők³

- *Magyarország az én hazám* – komplex honismereti verseny;
- *Európa* – komplex állampolgári ismeretek verseny;
- *Örökségünk '48* – történelem és állampolgári vetélkedő.

A verseny kategóriái korcsoportok szerint

- **Szakiskolai kategória:** a szakiskola 9-10. osztályában tanuló diákok. Velük együtt csapattag lehet az a diák is, aki ezen iskolák szakmai képzésében vesz részt, de még szakmunkás bizonyítvánnyal nem rendelkezik.
- **Szakközépiskolai kategória:** az iskola 9-12-es nappali tagozatos tanulója, vagy aki 13-os képzésben vesz részt, amennyiben még a verseny időpontjában nem rendelkezik érettségi bizonyítvánnyal (pl. nyelvi előkészítő osztályban kezdett). Érettségi utáni technikusképzésben tanuló fiatalok a versenyen nem indulhatnak.
- **Gimnáziumi kategória:** aki az iskola 9-12.-es nappali tagozatos tanulója, vagy aki 13.-os képzésben vesz részt, amennyiben még a verseny időpontjában nem rendelkezik érettségi bizonyítvánnyal (pl. nyelvi előkészítő osztályban kezdett).

A vetélkedőkre jelentkezett tanulók létszáma

Év	Örökségünk/fő	Magyarország/fő	Európa/fő
1990	90	1250	-
1991	330	1000	-
1992	360	500	-
1993	450	600	-
1994	750	660	-
1995	660	450	-
1996	660	330	300
1997	600	270	360
1998	980	300	300
1999	900	360	330

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

2000	680	420	280
2001	720	380	320
2002	850	320	215
2003	940	405	250
2004	850	370	265
2005	720	340	228
2006	640	520	240
2007	590	610	220
2008	615	640	190
2009	790	680	170
2010	870	540	165

A vetélkedők témakörei

Örökségünk '48 – történelem és állampolgári vetélkedő

A vetélkedő célja a reformkor és az 1848-49-es forradalom és szabadságharc eszméinek, valamint a kiegyezésig tartó történelmi korszak szereplőinek, eseményeinek és összefüggéseinek felismerése, emlékének ápolása. Erre azért is szükség van, mert a változó új tudásfelfogás, miszerint a tanítás hangsúlya a kompetenciafejlesztésre tevődik, veszélyeket is hordoz magában, hiszen „túlhajtása” könnyen az elmúlt évszázadokban rögzült „kulturális kánon” teljes kiüresedéséhez vezethet.

A vetélkedő témájának és tartalmainak társadalomismereti hangsúlyai lehetőséget teremtenek arra is, hogy a történelem kronologikus eseményein kívül legyen a diákoknak ismeretük a polgári szabadságküzdelmek háttéréről, a modern társadalmak kiépüléséről, az általános emberi szabadság jogokról és azok biztosításának feltételeiről.

Magyarország az én hazám – komplex honismereti verseny

A jelentkező csapatok feladata, hogy megismerjék Magyarország védett természeti, kulturális és gazdaságtörténelmi értékeit. A magyar utazókat, tudósokat, művészeket. A magyarság és Magyarország jelentőségét. Továbbá ismerjék a magyar állam és a magyar nép történetét, néprajzát, kulturális és művészeti, földrajzi

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

értékeit, gazdasági adottságait és idegenforgalmi nevezetességeit. Ehhez a megadott forrásokat, a szakirodalmakat meg kell találni a versenyzőknek. A gyűjtött információkat összegezni kell, és a megfelelő módon rendszerezni.

A vetélkedő jelentős mértékben segíti a történelmi tudás és feldolgozási képesség sémáinak kialakulását, hiszen abból kell kiindulni, hogy a történelem és társadalomismeret feldolgozása során a tanulók tényeket, adatokat, ismereteket, összefüggéseket tanulnak meg, amelyek általános történelmi műveltségük fundamentumát képezik. A verseny komplexitása azt jelenti, hogy több műveltségterületet is magában foglal, hatékonyan tudja segíteni a fejlesztési célok megvalósulását.

Európa – komplex állampolgári ismeretek verseny

A vetélkedő témája a modern társadalmak működése, a különböző korok demokratikus intézményei, a klasszikus polgári demokráciák működése, az egyén szerepe és lehetősége a közvetlen környezetre és országa sorsának alakítására. Az Európai Unió története, különös tekintettel az új tagállamok történetére, etnikai és kulturális sokszínűségére. A NATO és az Európai Unió közös erőfeszítései a biztonságpolitika kérdéseiben. A globalizáció és a környezet védelmének kérdései.

Az Európa vetélkedő abból indul ki, hogy e kontinens a magyarság tágabb hazája. Így kiemelkedően fontos, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek az Európai Unió kialakulásáról, történetéről, alkotmányáról és intézményrendszeréről. E cél elérése érdekében meg kell ismerkedniük az Unió polgárainak lehetőségeivel és kötelezettségeivel. A vetélkedő azt az alaptantervben meghatározott célt kívánja szolgálni, hogy a szakképzésben tanuló diákok magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Ezzel párhuzamosan váljanak nyitottá és megértővé a különböző nemzeti kultúrák, szokások, életmódok, vallások iránt, és szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról.

Módszertani céljaink

Mindhárom versenyünkben kiemelten fontos a kompetencia alapú ismeretszerzés. Ezért a különböző írásos forrásokból, statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból a csapatoknak információkat kell gyűjteni. Használniuk kell a

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

könyvtárakat, a médiatárakat, esetenként a múzeumok kiállításait és az internetet. A gyűjtött információk önálló rendszerezése és értelmezése a cél.

Az adott téma feldolgozását leginkább segítő földrajzi-környezeti tartalmú információhordozók (térképek, ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvek, szakkönyvek, albumok, almanachok, folyóiratok, napilapok, statisztikai kiadványok, lexikonok, különböző típusú ábrák, álló- és mozgóképek, modellek, CD-ROM használata, illetve a különböző típusú térképek) alkalmazása az ismeretszerzésben.

A vetélkedő első fordulói meghatározó módon az információs és kommunikációs kultúra fejlesztését szolgálják, hiszen a feladatokat az internet segítségével kapják meg, és azon keresztül is kell kitölteniük. De ezt szolgálja az is, hogy számos olyan feladatot tartalmaz a vetélkedő, melynek megoldásához a világhálón való kutatómunka elengedhetetlen.

Fontos számunkra, hogy a fiatalok elsajátítsák a kritikai gondolkodást. Legyenek képesek önálló vélemény megfogalmazására társadalmi-történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről.

A verbális kommunikáció fejlesztésére elsősorban a harmadik fordulóban, az országos döntőben van lehetőség. Fő célunk az alábbi kompetenciák fejlesztése: beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, földrajzi, társadalmi, szociológiai témáról; a saját vélemény érthető megfogalmazása, a rivális csapatok és a „szigorú” zsűri előtt; mások véleményének türelmes meghallgatása. A szóbeli feladatoknál és a döntő előzetes feladatainál a kommunikációs és kritikai gondolkodás képessége jól alakítható és mérhető.

A versenyek szervezése és a részvétel feltételei

Versenyünket az elmúlt esztendőben az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakmailag és anyagilag is támogatta. Így az OKM honlapján és egyesületünk weblapján (www.szake.suli.hu) is olvasható a verseny felhívása. A jelentkezések és a regisztrálás után, a csapatok az egyesületi weblapon keresztül oldhatták meg a feladatokat. A versenyben 3 fős csapatok vehettek részt, feltétele, hogy a diákok azonos iskolatípusban tanuljanak. Az országos döntőre a kategóriánkénti legjobb 12 csapat kap meghívást.

Összegzés

Az eltelt húsz év alatt megközelítőleg 30 000 diák vett részt versenyein. Azt azonban még megjósolni sem lehet, hogy milyen hatással volt ez az ő további életükre, milyen élményekkel gazdagodtak. Azok, akik eljutottak az országos döntőig, vagy annak győztesei voltak bizonyosan szép emlékeket őriznek. Erről mesélnek azok a volt versenyzők, akik ma már felkészítő tanárkollégaként hozzák a diákokat a versenyekre, és azok a vállalkozói területen dolgozó volt versenyzők, akik kisebb nagyobb ajándékokkal segítenek évről évre a győztesek jutalmazásban.

Arról, hogy a most tanuló fiatalok hogyan élik meg a versenyre való felkészülést és az országos megmérettetést, álljon itt egy hosszabb idézet egy kecskeméti diák tollából:

„Először is bemutatkoznék: Varga Lajos vagyok, Kecskemétről, a Széchenyi István Szakközépiskolából. Csapattársaimmal, Pető Szilviával és Rapi Mihállyal eddig háromszor vettem részt ezen a fent említett, nem mindennapi versenyen.

Hogy miért?

Először is, mert küldtek. De komolyra fordítva a szót, mikor kedvenc történelem tanárnóm felajánlotta a lehetőséget, hogy részt vehetünk ezen a megmérettetésen, rögtön igent mondtam, nemcsak én, de csapattársaim is. Nem véletlen használom a megmérettetés szót, hiszen ezen a rendezvényen mindenki összemérheti a történelemről szerzett tudását, amit a kiadott szakirodalom alapos átbogarászásával, kijegyzetelésével, és megtanulásával sajátított el, több hét, esetleg több hónap alatt. Mert erre a versenyre alaposan fel kell készülni, ha az ember helyt akar állni, annyira otthon kell lennie az adott témakörben, mint ahogy otthon van a saját lakásában. Könnyebbséget csak az jelent, hogy az anyagot fel lehet osztani háromfelé, bár a közös felkészülések alkalmával mindenkiben megmarad pár adat a társak témaköréből, és ki tudja, lehet, hogy a versenyen egy-egy ilyen "megmaradt" információnak hála jut értékes pontokhoz a csapat. Ugyanis a verseny alatt az ember nagyon gyakran meginog tudásának biztosságában, még akkor is, ha egy százszor hallott kérdésre kell felelnie. Éppen ezért fontos az összetartás a csapaton belül, hiszen egy-egy biztató szó rögtön újra magabiztossá teheti az embert.

Persze ne feledkezzünk meg a felkészítő tanárok szerepéről sem, hiszen nélkülük nem lenne, aki kikérdezi a tanultakat, szorgalomra inti a lustábbakat, elkíséri a helyszínre a tanulókat, és persze az eredményhirdetésig megmaradó

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

higgadtságával nyugtatgatja a diákokat. Ezúton is szeretnék Nekik köszönetet mondani saját és társaim nevében.⁴”

MINTAFELADATOK⁵

ÖSSZEKEVERT NÉVJEGYEK

A következőkben három jeles történelmi személyiség névjegyei kavarodtak össze. Tizenöt információt olvashattok egymás után.

A feladat, hogy rájöttetek arra, hogy ki lehet a három keresett személy, majd szétválogassátok az információkat, és a nekik megfelelő számokat növekvő számsorrendben írtátok bele a „névjegybe”!

Elérhető pontszám: (15x1 + 3x2) 21 pont

1. 1820-tól 1896-ig élt.
2. Egy császári őrnagy honvédtábornok fia.
3. A bánáti hadtestnél főparancsnok lesz.
4. 1851-ben távollétében halálra ítélték.
5. 1858-ban tér haza, és aktívan részt vesz a kiegyezési tárgyalásokban.
6. Író, színműíró, a Tízek Társaságának tagja.
7. A márciusi ifjak egyike.
8. 1849. április 28-tól ideiglenes hadügyminiszter.
9. 1847-ben Zemplén vármegye követeként Kossuth híve.
10. A szabadságharc huszártisztje.
11. 1849. március 5-i szolnoki győzelméért kitüntették.
12. 1849. májusától a magyar kormány konstantinápolyi megbízottja.
13. 1849. augusztus 10-től 17-ig Arad várának parancsnoka.
14. 1871. novemberétől az Osztrák-Magyar Monarchia külügyminisztere.
15. Visszaemlékezéseim című emlékiratáról a legismertebb.

A személy neve:	A személy neve:	A személy neve:
Névjegyének sorszámai:	Névjegyének sorszámai:	Névjegyének sorszámai:

Elért pontszám:

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

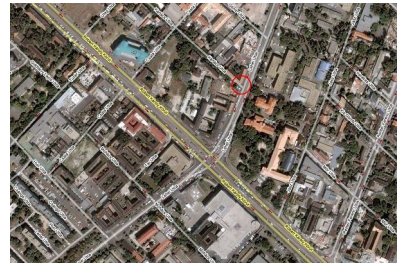
FOTÓALBUM

Budapestre tehát vízi úton érkeztünk meg. Természetesen fotókat is készítettünk Európa egyik legszebb fővárosáról.

Ismerjétek fel, majd nevezétek meg, hogy melyik kerületben található az adott épület, szobor, műtárgy!

Elérhető pontszám: (6x3) 18 pont

FOTÓALBUM

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

FOTÓALBUM					
Mit ábrázol?	Melyik területben?	Mit ábrázol?	Melyik területben?	Mit ábrázol?	Melyik területben?
1.		2.		3.	
4.		5.		6.	
7.		8.		9.	

Elért pontszám:

SMS - EK

Miután már hosszabb ideje tartózkodunk az épületben, megnézzük a mobiltelefonunkat, és láthatjuk, hogy több SMS is érkezett. A feladatotok, hogy megfejtsétek a valós tartalmú üzenetet: ki küldhette kinek!

Elérhető pontszám: $6 \times 2 = 12$ pont

„Önök katonai támaszpontokkal vették körül a Szovjetuniót és szövetségeseinket... Önt nyugtalanítja Kuba ... viszont Törökország mellettünk terül el...”

(Megfejtés:)

„A háború végén azt tanácsolta nekünk, jugoszláv kommunistáknak, hogy először egyezzünk ki II. Péter királlyal. Aztán, ha megerősödünk, kést a hátába!”

(Megfejtés:)

„Őfelsége miniszterelnökének! ... logikus, hogy az USA-nak minden módon közre kell működnie a világ egészséges gazdasági rendjének helyreállításában, mert enélkül nem lehet politikai stabilitás és biztos béke sem...”

(Megfejtés:)

„Tisztelt Kancellár Úr! Minden szabad ember, bárhol éljen is, Nyugat-Berlin polgára, és ezért én mint szabad ember büszke vagyok arra, hogy elmondhatom : „Ich bin ein Berliner!”

(Megfejtés:)

Szucsik Ágnes: Húsz év alatt közel hatvan országos közismereti történelmi verseny

„Kedves Rudi! A fogyasztói társadalomban új típusú, kifinomult elnyomás alakul ki, s mivel a munkásság integrálódott e jóléti társadalomba, ... mindenekelőtt Ti, az egyetemi és főiskolai diákság képes igazi változásokat kikényszeríteni..., mert a rabszolgákra rá kell kényszeríteni a szabadságot!”

(Megfejtés:)

Önöknek, a Kínai Népköztársaságnak és az USA-nak sem szabad hegemoniára törekednie az ázsiai, csendes-óceáni térségben... Az Egyesült Államok nevében tudomásul veszem, hogy Önöknek, illetve a Tajvani-szoros két oldalán élő valamennyi kínainak az a véleménye, hogy csak egyetlen Kína létezik, és hogy Tajvan Kína része.

(Megfejtés:)

Elért pontszám:

A 2009 márciusában megtartott országos döntőn készült képek ⁶

JEGYZETEK

1. KAPOSÍ József (2009): Születésnapunkra, avagy civilek a rezervátumban. SZAKE Híradó, szeptember
2. http://www.honvedelem.hu/cikk/0/14405/orszagos_vetelkedok_stefania.html
3. Lásd: <http://www.szake.suli.hu/>
4. Varga Lajos Kecskemét Széchenyi István Szakközépiskola. Megjelent a SZAKE híradó 2008-as számában
5. A feladatokat készítette Rózsavölgyi Gábor 2008-ban
6. http://www.honvedelem.hu/cikk/0/14405/orszagos_vetelkedok_stefania.html